

Jaarverslag 2024 Greenports Nederland

Samen bouwen aan de tuinbouw van morgen

Inhoudsopgave

Voorwoord Adri Bom-Lemstra	3
Jaaroverzicht Greenports Nederland: Highlights en resultaten voor en vanuit het netwerk	4
Versterking van het netwerk van de regionale Greenports	6
Bijeenkomsten Raad van Advies en Dagelijks Bestuur	8
Tuinbouw thema's uitgelicht	
■ Duurzame Gebiedsontwikkeling	11
■ Verslogistiek	14
■ Arbeidsmarkt en Onderwijs	15
■ Gezonde Mensen	17
■ Gezonde Planten	19
■ Internationalisering	21
Positionering tuinbouwcluster	22
Nawoord Rutger Lommerse	23

Voorwoord Adri Bom-Lemstra

Groene Kracht Vooruit: Samen bouwen aan de tuinbouw van morgen

Het jaar 2024 was een jaar van verbinding, innovatie en versterking van ons netwerk. Binnen Greenports Nederland hebben we samen met de regionale greenports, ondernemers, overheden en kennisinstellingen opnieuw laten zien hoe veerkrachtig en vooruitstrevend de Nederlandse tuinbouwsector is. In een tijd waarin transities onvermijdelijk zijn, hebben we als sector onze kracht benut om verandering te omarmen en kansen te creëren.

De maatschappelijke en politieke context vraagt steeds meer van ons. De uitspraken van Klaas Knot en Frans Timmermans in januari onderstreepten de kwetsbaarheid van de tuinbouwsector in de publieke beeldvorming. Dit heeft onze vastberadenheid vergroot om niet alleen te reageren, maar vooral proactief te handelen. Het opzoeken van de dialoog en de lancering van de campagne 'Groene Kracht Vooruit' in april zijn daar mooie voorbeelden van. Hiermee zetten we onszelf steviger op de kaart naar onze politieke doelgroep en laten we zien welke essentiële bijdrage we leveren aan voedselzekerheid, een gezonde leefomgeving en een duurzame economie.

Ook op andere terreinen is flinke vooruitgang geboekt. De aandacht voor energietransitie, circulaire tuinbouw en huisvesting van internationale medewerkers heeft geleid tot concrete acties en samenwerkingen. We hebben als Raad van Advies actief bijgedragen

aan deze thema's, onder andere door gerichte bijeenkomsten en strategische adviezen. Het bezoek van minister Wiersma aan ons Nationaal Tuinbouwcongres in oktober bevestigt dat onze inspanningen niet onopgemerkt blijven.

Daarnaast heeft Greenports Nederland zijn rol als verbindende kracht verder versterkt. Hierbij denk ik aan de samenwerking met de noordelijke provincies, de expertgroepen rondom water en plantweerbaarheid en de initiatieven op het gebied van duurzame transport en verslogistiek laten zien dat we als sector grensverleggend denken en handelen. Deze samenwerkingen en versterking van het netwerk helpen ons vooruit en zorgen ervoor dat het cluster als geheel toekomstbestendig blijft.

Terugkijkend op 2024 ben ik trots op wat we gezamenlijk hebben bereikt. We zijn alert, scherp en onze kracht zit in het collectief,

in de bereidheid om samen te werken en in de innovatieve geest van de tuinbouw. Maar we zijn er nog niet. De uitdagingen blijven groot, en de urgentie om te blijven vernieuwen is onverminderd aanwezig. Daarom blijven we ons inzetten voor een sterk, duurzaam en internationaal concurrerend tuinbouwcluster. Ik wil iedereen bedanken voor hun inzet en toewijding in het afgelopen jaar. Samen maken we het verschil. Laten we deze positieve energie meenemen naar 2025 en verder bouwen aan een sector die blijft floreren, voor ons en voor toekomstige generaties.

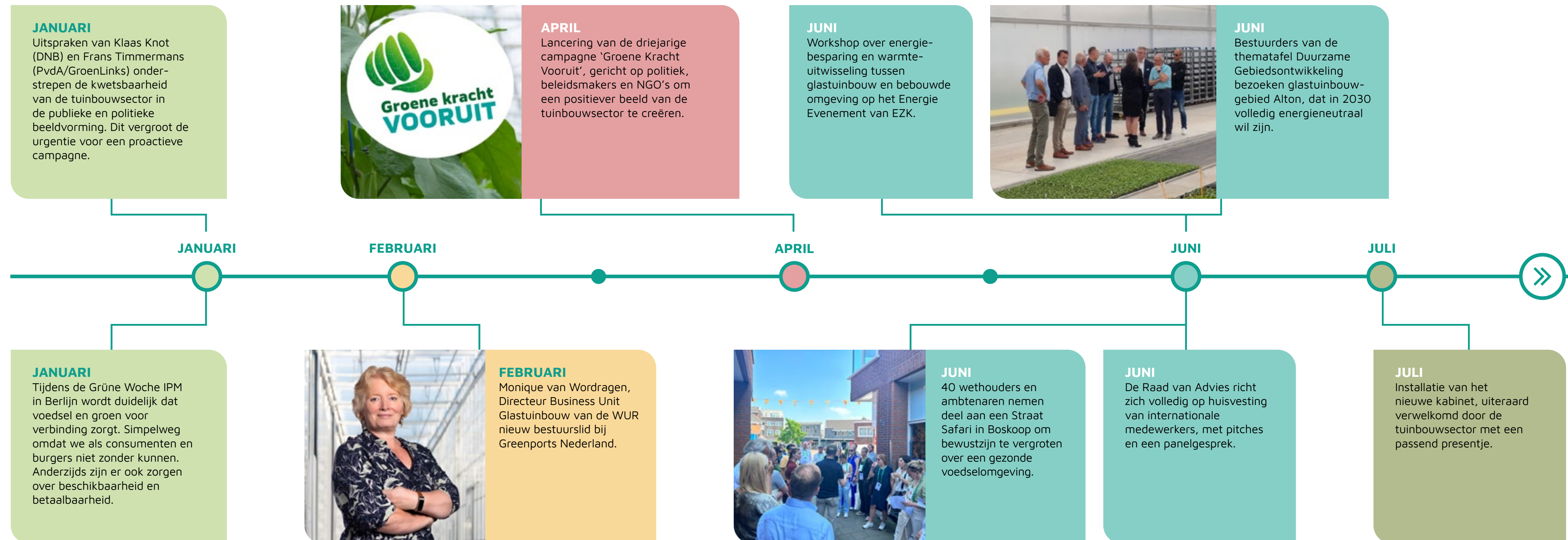

ADRI BOM-LEMSTRA

Voorzitter Raad van Advies Greenports Nederland

Jaaroverzicht 2024 Greenports Nederland

Highlights en resultaten voor en vanuit het netwerk

Jaaroverzicht 2024 Greenports Nederland

Highlights en resultaten voor en vanuit het netwerk

AUGUSTUS

Publicatie van het jaarlijkse voortgangsoverzicht van de energietransitie in alle grotere tuinbouwgebieden.

SEPTEMBER

Greenports Nederland zet samen met de expertgroep Water twee innovatie-oproepen uit in het netwerk voor technische en sociale innovatie.

OKTOBER

Minister Hijum (SZW) bezoekt onder begeleiding van voorzitter Adri Bom-Lemstra Drenthe Growers BV en krijgt inzicht in de omgang met internationale medewerkers in de sector.

OKTOBER

Minister Wiersma (LNV) opent het Nationaal Tuinbouwcongres over de toekomst van de sector, met aandacht voor robotisering en goed werkgeverschap.

DECEMBER

Evaluatie van het project 'Energietransitie Broekpolder 2040' tijdens een Broekpolder lunchbijeenkomst.

AUGUSTUS

SEPTEMBER

OKTOBER

DECEMBER

OKTOBER

Presentatie van het inspiratieplatform Hightech-tuinbouw aan minister Wiersma.

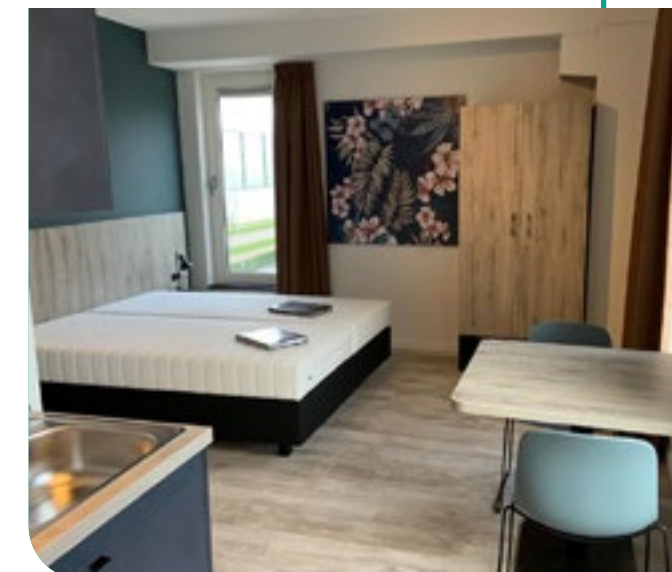
hightech-tuinbouw.nl

OKTOBER

Publicatie van het rapport "Toekomstperspectief Tuinbouwketen Limburg+" (TTL+) aan de belangrijkste regionale partijen.

OKTOBER

Start "ronde tafel gesprekken" met de partners van Greenports Nederland over de toekomstige agenda en samenwerking binnen het netwerk.

DECEMBER

Werkbezoek aan de huisvestingslocatie A.S. de Boer in het Noord-Hollandse in 't Veld, georganiseerd door Greenports Nederland en LTO Nederland.

DECEMBER

Bezoek van Marten van den Berg (directeur-generaal Agro, LNV) aan Greenport Aalsmeer voor kennis-making met de sector en de sierteelt. Tevens bespreking voortgang met Greenports Nederland over voortgang van het Tuinbouw akkoord

Versterking van het netwerk van de regionale Greenports

Greenports Nederland – opgericht in 2018 – werkt als netwerkorganisatie samen met de regionale greenports, de overheden, de ondernemers en het onderwijs/kennisinstellingen aan een gezamenlijke aanpak en versnelling van transitie-opgaven voor een sterk en duurzaam tuinbouwcluster

Dat doen we vanuit de wens om als sterk en duurzaam Nederlands tuinbouwcluster bij te dragen aan een gezond en groen Europa. Als netwerkorganisatie werken we voortdurend aan het vergroten van de draag- en slagkracht van individuele ondernemers, partners en ketens.

In een tijd die vraagt om transitie op velerlei gebied neemt Greenports Nederland een signalerende, ondersteunende en verbindende positie in. We vormen met ons netwerk een brug naar de ondernemers en jagen partners en de keten aan. De nationale en provinciale maatschappelijke opgaven en relevantie worden sterk gevoeld. In de afgelopen periode heeft Greenports Nederland met de brede ketenbenadering haar meerwaarde laten zien in het versnellen van de transities.

Vanuit Greenports Nederland zijn de volgende initiatieven genomen om **het netwerk** te versterken:

- In de zomer hebben de 3 noordelijke provincies nogmaals hun commitment uitgesproken voor deelname aan Greenports Nederland. Er worden afspraken gemaakt om als Greenport Noord mee te gaan draaien in het Greenports Nederland netwerk.
- Er is periodieke afstemming met VNO-NCW om op thema's samen op te trekken en waar nodig elkaars geluid te versterken. In de besprekingen zijn vestigings- en innovatieklimaat besproken, de veranderingen in het topsectorenbeleid en de EZK- nota ruimtelijke economische verkenning 2024.
- Op initiatief van Greenports Nederland (thematafel gezonde planten), BO Akkerbouw, UP-LVVN werkgroep weerbare teelt worden expertmeetings georganiseerd rondom Plantweerbaarheid en weerbare teeltsystemen. Dit om nieuwe verbindingen te leggen tussen de sectoren onderling en de stakeholders (waaronder onderzoekers, ketenpartijen, provincies en greenports). Zo willen we komen tot nieuwe impulsen voor versnelling op dit thema.

- In november zijn met de diverse groepen stakeholders van Greenports Nederland gesprekken gevoerd om de toekomstige koers van Greenports Nederland te bepalen. In deze gesprekken wordt ook het belang van de betrokkenheid van de partners in het netwerk meegenomen. In de RvA maart 2025 worden de eindrapportage en het advies besproken.
- Met diverse regionale Greenports is samenwerking op het onderwerp 'circulaire tuinbouw' afgesproken. Het gebruikmaken van elkaars kennis, delen van informatie en flexibele inzet van capaciteit zijn hier onderdeel van.
- Vanuit de aanjaag rol van Greenport Aalsmeer is begin oktober de 'Coalitie Duurzaam Transport Sierteelt' gestart. Met andere Greenports wordt gekeken naar verbreding van dit initiatief tot een landelijke coalitie Verslogistiek.
- Tijdens de Q-organismenbijeenkomst van de boomkwekerij is het initiatief opgestart om de regionale en landelijke boomkwekerij thema's beter aan elkaar te verbinden. In 2025 krijgt dit opvolging.

Bijeenkomsten Raad van Advies en Dagelijks Bestuur

Het Nederlandse tuinbouwcluster heeft zich als netwerk via zeven regionale greenports en tuinbouwregio's publiek/privaat verenigd in Greenports Nederland. Diverse landelijke brancheorganisaties, de Topsector T&U, een aantal toonaangevende bedrijven en diverse kennisinstellingen en LVVN zijn tevens netwerkpartner.

Greenports Nederland werkt aan de uitvoering van de gezamenlijke [nationale tuinbouwagenda](#). Daarin staan de ambities voor het (verder) verduurzamen en het versterken van de concurrentiepositie van de tuinbouwsector vormgegeven.

De Raad van Advies is het strategisch platform van Greenports Nederland, de opdrachtgever van de Nationale Tuinbouwagenda.

Het Dagelijks Bestuur van Greenports Nederland bestaat uit:

- Royal FloraHolland, Stefanie Miltenburg (Voorzitter)
- Rabobank, Arne Bac (DB Lid)
- NFO, Ron Mulders (DB lid)
- WUR, Monique van Wordragen (DB lid)

Naast de reguliere agenda zijn de volgende thema's dit jaar besproken:

- Waterkwaliteit in de tuinbouwgebieden, waar staan we? En zijn we klaar voor de eindsprint?
- Huisvesting internationale medewerkers
- Reflectie op hoofdlijnen-akkoord en miljoenennota Kabinet Schoof
- Value Based Pricing

Woord van het Dagelijks Bestuur

Provincies, regionale greenports, brancheverenigingen, kennisinstellingen, bedrijfsleven en het Rijk spelen een actieve rol binnen Greenports Nederland. Ze tekenden mee voor het Tuinbouwakkoord en nemen ook deel aan de Raad van Advies en de thematafels.

Nu we halverwege het tijdsframe van het in 2019 gesloten Tuinbouwakkoord zijn, rijst de vraag welke verwachtingen het netwerk heeft voor de komende jaren en welke rol Greenports Nederland daarin moet spelen. Het Tuinbouwakkoord, ondertekend door 35 partijen, vormt de basis voor de prioriteiten in onze unieke samenwerking.

Als Dagelijks Bestuur van Greenports Nederland hebben we eind 2024 strategische dialoogsessies georganiseerd met de partners binnen het netwerk, om de voortgang en de verwachtingen voor de komende jaren helder te krijgen. Ook is onderzocht hoe de effectiviteit van Greenports Nederland verder vergroot kan worden. De adviezen uit dit traject krijgen in 2025 een vervolg.

Een belangrijk thema dit jaar was voor ons het vormgeven van een nieuwe financiële strategie. Met het oog op de wens van de vier "founding-father provincies" om meer balans te krijgen in hun financiële bijdrage en die van de andere partners

Een belangrijk thema dit jaar was voor ons het vormgeven van een nieuwe financiële strategie. Met het oog op de wens van de vier "founding-father provincies" om meer balans te krijgen in hun financiële bijdrage en die van de andere partners. Dit heeft geleid tot een duurzame financiële afspraak voor de komende jaren met de provincies Zuid-Holland, Noord-Holland, Gelderland en Limburg.

In 2024 verwelkomden we Monique van Wordragen (WUR) als nieuw lid van het Dagelijks Bestuur. Haar expertise en frisse blik zullen bijdragen aan de verdere ontwikkeling van onze netwerkorganisatie.

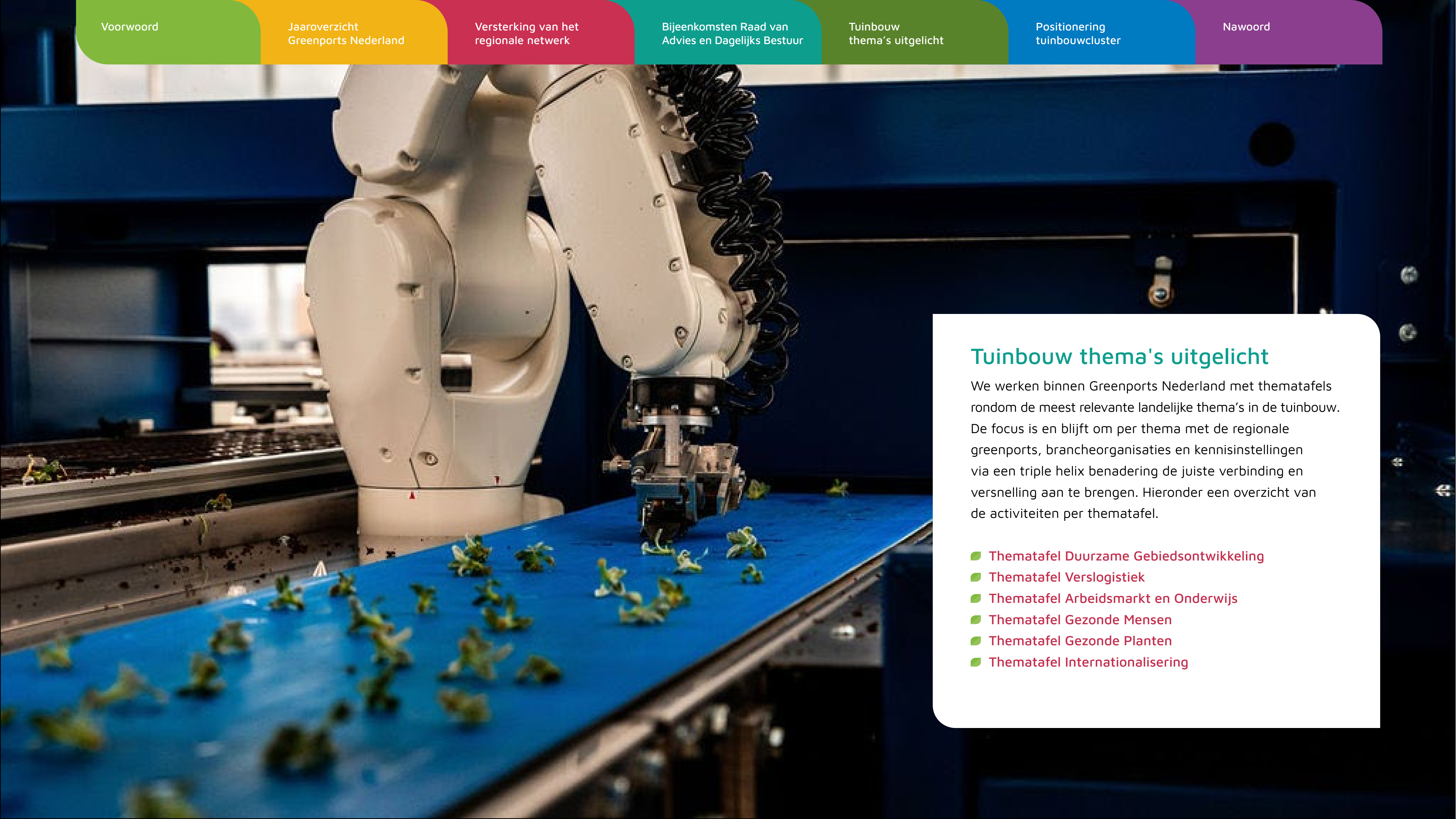
Met trots kijken we terug op wat we samen hebben bereikt en zien we uit naar een toekomst waarin we blijven bouwen aan sterke samenwerkingen, heldere strategieën en impactvolle resultaten.

Namens het Dagelijks Bestuur

STEFANIE MILTENBURG

Voorzitter

Tuinbouw thema's uitgelicht

We werken binnen Greenports Nederland met thematafels rondom de meest relevante landelijke thema's in de tuinbouw. De focus is en blijft om per thema met de regionale greenports, brancheorganisaties en kennisinstellingen via een triple helix benadering de juiste verbinding en versnelling aan te brengen. Hieronder een overzicht van de activiteiten per thematafel.

- Thematafel Duurzame Gebiedsontwikkeling
- Thematafel Verslogistiek
- Thematafel Arbeidsmarkt en Onderwijs
- Thematafel Gezonde Mensen
- Thematafel Gezonde Planten
- Thematafel Internationalisering

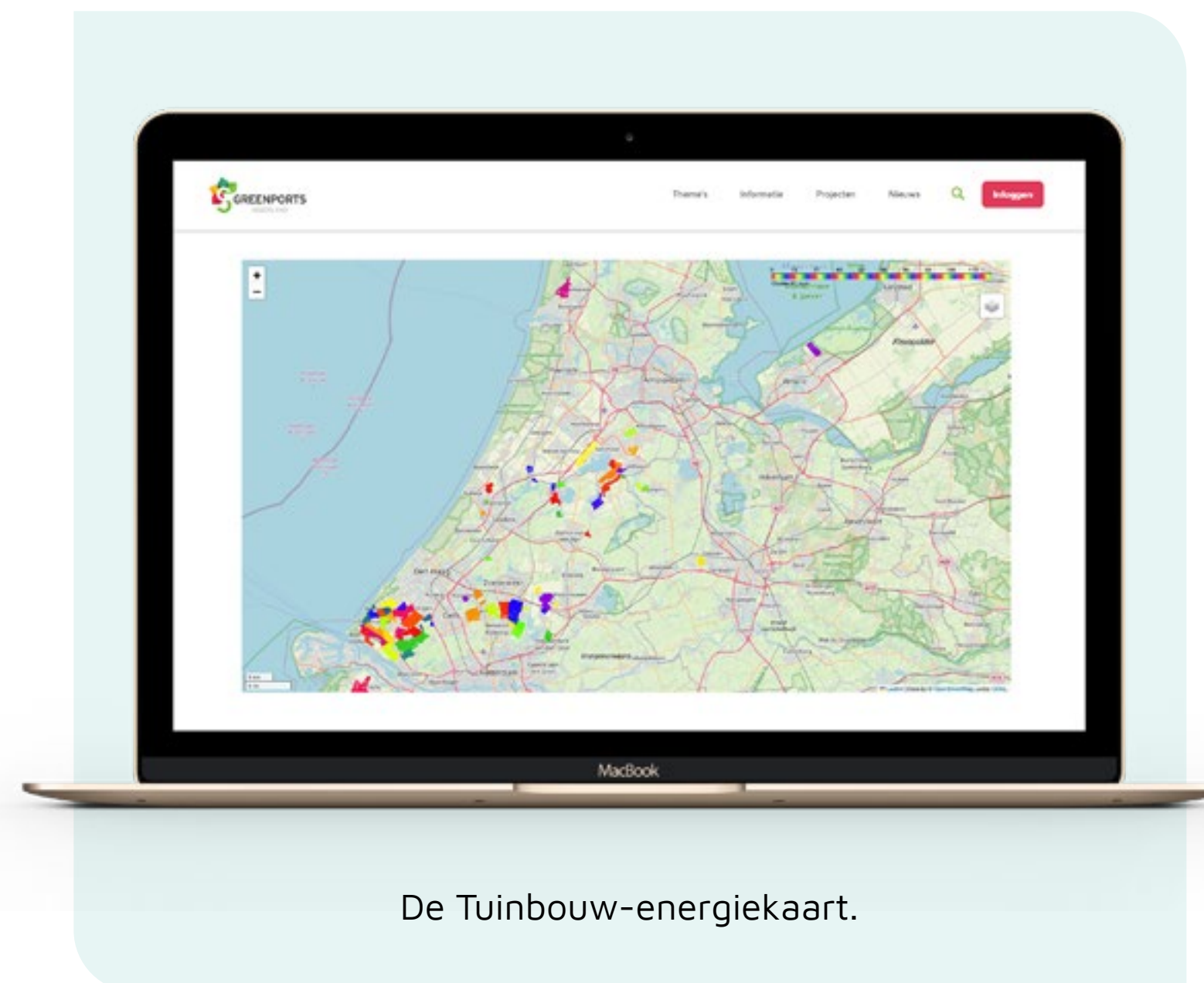
Thematafel Duurzame Gebiedsontwikkeling

Binnen de agenda van duurzame gebiedsontwikkeling wordt gewerkt aan 2 thema's: energietransitie en ruimtelijke inrichting. In 2024 hebben diverse programma's en initiatieven bijgedragen aan het versnellen van duurzame energieoplossingen en het moderniseren van tuinbouwgebieden. Door samenwerking tussen overheden, ondernemers en kennisinstellingen zetten we concrete stappen naar een fossielvrije toekomst.

Ruimtelijke inrichting

Om gesprekken over de energietransitie en modernisering te stimuleren, is een toolkit ontwikkeld, bestaande uit een energie-landkaart en een PowerBI. In deze tool zijn de ruim 100 door GTNL gedefinieerde glastuinbouwclusters in kaart gebracht, door openbare data en praktische kennis over het gebied samen te voegen. Deze toolkit is bedoeld voor regio coördinatoren van Glastuinbouw Nederland, werkgroepleden gebiedsaanpak energie Greenports Nederland en lokale greenport energiespecialisten en/of -managers. Het is een hulpmiddel om samen met hun partners in het gebied het gesprek aan te gaan over het gebied. In september is de toolkit bij een beperkte groep geïntroduceerd om samen de punten op de i te zetten. Begin 2025 wordt de tool uitgerold.

[Bekijk hier de energie-landkaart.](#)

De Tuinbouw-energiekaart.

Ook het rapport 'Advies versnelling modernisering glastuinbouwgebieden' van Twijnstra Gudde heeft geleid tot concrete actie. De aanbevelingen zijn toebedeeld aan organisaties en bestuurders binnen de stuurgroep Duurzame Gebiedsaanpak van Greenports Nederland, waardoor de eerste maatregelen inmiddels in gang zijn gezet.

Daarnaast heeft de projectgroep DGO samen met RVO een onderzoek uitgevoerd naar de perspectieven van bedrijven en gebieden zonder directe collectieve transitie mogelijkheden, zoals kleine clusters en solitaire bedrijven. De inzichten uit dit onderzoek worden gebruikt om het programma energietransitie en modernisering richting de toekomst verder vorm te geven.

Ruimtelijke ordening en de toekomst van de glastuinbouw

De toekomst van de glastuinbouw hangt sterk samen met ruimtelijke ordening. In het voorontwerp Nota Ruimte, aangeboden aan de Tweede Kamer op 21 juni, is een richtinggevende tekst opgenomen over de ontwikkelingsmogelijkheden van nieuwe glastuinbouwgebieden in relatie tot fossielvrije energievoorzieningen. Dit is een belangrijk aandachtspunt, aangezien bestaande glastuinbouwgebieden steeds vaker onder druk staan door wijziging van hun bestemming.

Op 17 juni brachten de bestuurders van de thematafel Duurzame Gebiedsontwikkeling een bezoek aan het glastuinbouwconcentratiegebied Alton in Heerhugowaard. Het Altongebied heeft in de afgelopen 10 jaar een enorme ontwikkeling doorgemaakt en geeft aan in het jaar 2030 volledig energieneutraal te zijn.

Gebiedsaanpak Energietransitie

Via het programma Kas als Energiebron wordt de energietransitie aangejaagd. Het programma 'Gebiedsaanpak Energie Glastuinbouw' levert ondersteuning en expertise om de ontwikkeling van collectieve voorzieningen (zoals aardwarmte en restwarmte) te ontwikkelen in de gebieden. Het programma, uitgevoerd door Glastuinbouw Nederland, heeft landelijke dekking en in gebieden met kansen voor deze voorzieningen is er volop ontwikkeling.

Bezoek aan het glastuinbouwconcentratiegebied Alton in Heerhugowaard

Medio 2024 heeft de **werkgroep Gebiedsaanpak Energie Glastuinbouw** haar voortgangsoverzicht opgesteld. Het overzicht bevat informatie over de mogelijkheden en status van de energietransitie in alle grotere tuinbouwgebieden. Het overzicht laat zien dat er beweging zit in de energietransitie, maar dat er nog meer tempo nodig is. Het realiseren van collectieve oplossingen voor energietransitie in tuinbouwgebieden kent een forse doorlooptijd en, mogelijk nog zorgelijker, in de nodige gebieden is de energietransitie vooralsnog niet met collectieve oplossingen te realiseren. De netcongestie zorgt voor een extra complicerende factor in de realisatie van fossielvrije warmte-oplossingen.

De belangrijkste uitkomsten uit het voortgangsoverzicht zijn meegenomen in de evaluatie van het programma Gebiedsaanpak Energie Glastuinbouw. Deze evaluatie is in oktober besproken in het MT van Kas als Energiebron en in de stuurgroep Duurzame Gebiedsontwikkeling van Greenports Nederland. Het programma loopt in 2025 af, en via het MT Kas als Energiebron is opdracht gegeven een vervolgprogramma uit te werken.

Regionaal niveau

Ook op regionaal niveau zijn doorbraken gerealiseerd. In Drenthe zijn gesprekken gevoerd met de provincie, gemeente Emmen en Greenport Noord over de gebiedsaanpak in Klazienaveen en Erica. Dit heeft geleid tot de start van een gebiedsproces om te komen tot een gebiedsvisie op tuinbouw in Klazienaveen en extra ondersteuning voor het lopende traject in Erica. Op 24 mei is de Gebiedsaanpak Energie Noord-Brabant gestart, een belangrijke stap in de transitie naar collectieve energie oplossingen.

Broekpolder

Project Broekpolder: lessen voor de toekomst

In het project "Energietransitie Broekpolder 2024" werken Coöperatie Broekpolder, Greenports Nederland en Glastuinbouw Nederland in 2024 samen aan de ontwikkeling van een overdraagbare aanpak voor de energietransitie van glastuinbouwgebieden en het creëren van de randvoorwaarden van een duurzaam verdienmodel voor het glastuinbouwgebied als geheel. De geleerde lessen zijn vertaald naar een routekaart met succesfactoren en valkuilen, die andere gebieden kunnen ondersteunen bij het behalen van hun duurzaamheidsdoelen. Op 17 december is de eindpresentatie aan betrokken partijen gegeven.

Bijgaand het [Energiekompas](#) een interactieve pdf met de ervaringen en waardevolle inzichten.

Samen naar een duurzame toekomst

De energietransitie en modernisering van de glastuinbouw vragen om een integrale aanpak, samenwerking en data gedreven inzichten. De initiatieven van de afgelopen jaren hebben de basis gelegd voor een duurzamere sector. In 2025 zetten we de volgende stap: een vernieuwd programma waarin energie en modernisering hand in hand gaan. Want alleen samen kunnen we de toekomst van de Nederlandse glastuinbouw versterken.

Energietransitie en modernisering glastuinbouw

Thematafel Verslogistiek

Efficiënte en duurzame verslogistiek is essentieel voor de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse tuinbouwsector.

Sinds 2023 is Greenports Nederland aangesloten bij de werkgroep Verslogistiek binnen het GoederenVervoer Corridors-programma (GVC). Belangrijkste rol is om gekoppeld aan de programma's binnen het GVC-traject verbinding te organiseren met bedrijfsleven om deelname van vervoerders en verladers in de Verslogistiek aan dit programma te realiseren. Hiertoe organiseert Greenports Nederland het ondernemersplatform. Bijgaand de werkgroepen waar ontwikkeling heeft plaatsgevonden:

Vers op het Spoor: Duurzaam Transport naar Scandinavië

Een van de speerpunten is de verschuiving van vertransport van de weg naar het spoor. Onder de noemer 'Vers op het Spoor' wordt gewerkt aan een nieuwe verstrein die verse producten vanuit Valencia via Rotterdam naar Oslo vervoert. De planning is om in 2025 de eerste trein te laten rijden. Hiervoor worden verladers geselecteerd en wordt op internationaal niveau gelobbyd voor prioriteit op het spoor. De provincie Zuid-Holland speelt hierin een sleutelrol.

Elektrificatie Handelsplatforms en Reeferhubs

Duurzaamheid staat hoog op de agenda. Daarom zijn in 2024 de projecten 'Elektrificatie Handelsplatforms' en 'Reeferhubs' gestart.

Binnen deze initiatieven wordt onderzocht hoe logistieke knooppunten zoals Dutch Fresh Port, Westland en Venlo verder kunnen verduurzamen door elektrificatie en efficiënter gebruik van koelcontainers (reefers). Deze stappen zijn cruciaal voor het verminderen van de CO₂-uitstoot in de sector.

Digitalisering: Innovatie door Living Labs

Digitalisering speelt een steeds grotere rol in de optimalisatie van verslogistiek. In 2024 is gestart met de ontwikkeling van 4 living labs. In deze living labs worden knelpunten en kansen in digitalisering van de Verslogistiek uitgelicht en via een praktijk-aanpak oplossingen ontwikkeld. Deze aanpak krijgt in 2025 een vervolg. Daarnaast is een onderzoek gestart naar de digitalisering van keurpunten in de groente-/fruitketen, wat kan leiden tot snellere en efficiëntere kwaliteitscontroles.

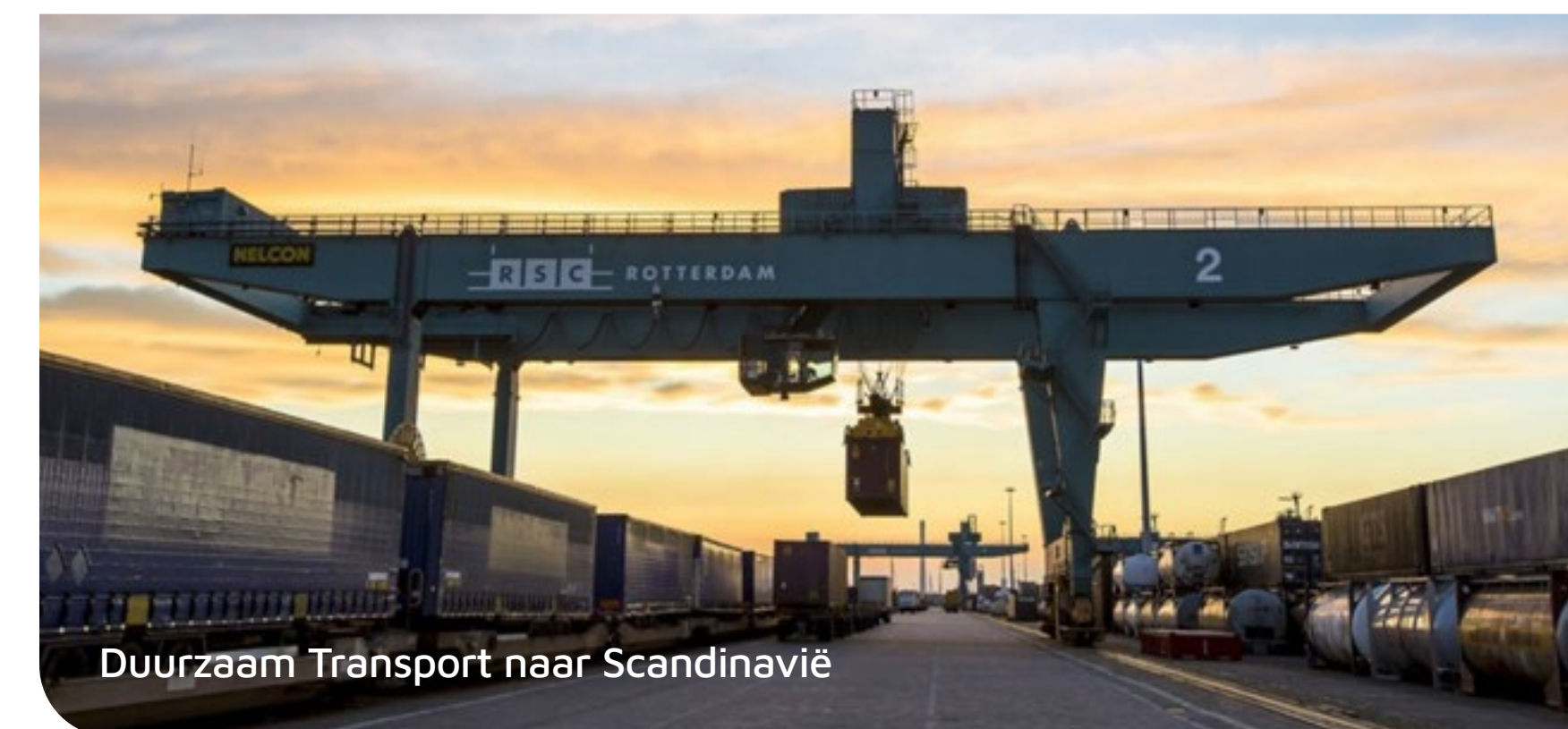
Visie Verslogistiek: Toekomstbestendig Transport

In 2024 heeft de WUR, in opdracht van de topsector T&U / Greenport West Holland, een route- en kansenkaart voor de Verslogistiek ontwikkeld. Voor het ondernemersplatform zijn de 2 belangrijkste onderdelen van die kaart de bereikbaarheid en duurzaamheid in de Verslogistiek.

Dit document vormt in 2025 de basis voor een manifest waarin de urgentie van de bereikbaarheid en de koers naar verduurzaming centraal staan

Samen verder in 2025

Het afgelopen jaar heeft aangetoond dat samenwerking de sleutel is tot succes. Via de GVC-aanpak worden belangen en input van overheden en bedrijfsleven op concrete plannen gematched. Met onze projecten leggen we daarmee een stevig fundament voor een efficiëntere en groenere verslogistieke keten.

Duurzaam Transport naar Scandinavië

Thematafel Arbeidsmarkt en Onderwijs

Een sterke en toekomstbestendige arbeidsmarkt is van cruciaal belang voor de Nederlandse tuinbouwsector. In 2024 zijn belangrijke stappen gezet om de aantrekkelijkheid van de sector te vergroten, goed werkgeverschap te verankeren en scholing verder te ontwikkelen.

Internationale medewerkers: Goed werkgeverschap, huisvesting en robotisering

Wij voelen ons verantwoordelijk voor onze internationale medewerkers, maar ook voor de maatschappelijke impact die arbeidsmigratie heeft op Nederland. Hoe gaan we hier als tuinbouwsector nu en in de toekomst mee om? Eind 2023 en begin 2024 hebben we vanuit de werk- en bestuurlijke tafel huisvesting internationale medewerkers een sectorvisie op arbeidsmigratie geformuleerd. Deze visie berust op drie pijlers die we vanaf medio 2024 verder vorm en inhoud gegeven hebben, uiteraard met alle betrokken sectorpartners en belangenbehartigers. De drie pijlers zijn investeren in goed werkgeverschap en investeren in en lobbyen voor goede, betaalbare huisvesting voor onze internationale medewerkers. Anderzijds zetten we versneld in op robotisering om op de langere termijn onze behoefte aan internationale medewerkers te verminderen. Dit zijn de drie sporen waar we de komende jaren flink op willen versnellen.

Op korte termijn ligt de focus op samenwerking met regionale partners om voldoende huisvesting te realiseren.

Daarnaast zijn verschillende communicatie- en bewustwording initiatieven gestart om beleidsbepalers en overheid mee te nemen in onze uitdagingen rondom arbeid, zoals:

- Groene Kracht Vooruit campagne: korte filmpjes over arbeidsmigratie.
- [Werkbezoeken](#) aan huisvestingslocaties.
- Digitale nieuwsbrieven over huisvesting en internationale medewerkers.

Beter Uitzicht: Nieuwe Kansen voor Werknemers

In Greenport Gelderland is in het tweede kwartaal gestart met de uitrol van de arbeidsmarktcampagne 'Beter Uitzicht', waarin diverse bedrijven deelnemen. Drie van deze bedrijven experimenteren met een skills-paspoort, een innovatieve manier om competenties inzichtelijk te maken en sneller in te spelen op de vraag naar gekwalificeerd personeel. Dit experiment werd gepresenteerd

Nieuwe huisvestingslocaties

op het Nationaal Tuinbouwcongres als een veelbelovende methode om de human capital agenda te versnellen.

Leren en Ontwikkelen: De kracht van informeel leren

Een toekomstbestendige arbeidsmarkt vraagt om blijvende scholing en ontwikkeling. Binnen de sector wordt veel geïnvesteerd in opleidingen en cursussen, maar er is nog te weinig erkenning voor informeel leren op de werkplek.

Binnen de werkgroep Arbeidsmarkt & Scholing (A&S) is in 2024 gewerkt aan een bredere visie binnen Groenpact 4.0. Tijdens een presentatie op de Groenpact themadag op 24 april werd onderstreept dat informeel leren – ondanks de impact – onvoldoende beleidsmatige aandacht krijgt. Dit leidde in de zomer tot een peer learning community-bijeenkomst met Wij-Techniek en Transport & Logistiek Nederland. Hier werd gekeken hoe sectoren met vergelijkbare uitdagingen informeel leren beter kunnen waarderen en structureren. De inzichten uit deze bijeenkomst zijn meegenomen in de voorstellen voor Groenpact 4.0. De LLO resultaten van de thematafel worden opgepakt in Groenpact, in de regionale samenwerkingsverbanden rondom de LLO katalysator, in het samenwerkingsverband rondom 'Beter Uitzicht' en in de ontwikkeling van sectorale ontwikkelpaden Groen. De voortgang hiervan wordt in 2025 gemonitord vanuit het Greenport managers overleg.

Vooruitblik 2025

Vanaf 2025 is de bestaande thematafel Arbeid en Scholing geïntegreerd in het greenport managersoverleg. Vanuit de tafel wordt de samenwerking in het dossier Internationale Medewerkers wel in Greenports Nederland verband voortgezet. Voor deze samenwerking is geen ander platform. Aan de tafel Internationale Medewerkers worden stappen gezet naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

De komende periode blijven we werken aan:

- Uitbreiding van 'Beter Uitzicht' naar meer regio's.
- Blijvende inzet op huisvesting van internationale medewerkers en beleidsbeïnvloeding rond de wet vaste huurcontracten.
- Via strategische dialoogsessies een actieplan maken met overheden, handhavers en bedrijven (productie, verwerking en toelevering).
- Versnelling op robotisering/automatisering.

"Vanaf 2025 is de bestaande thematafel Arbeid en Scholing geïntegreerd in het greenport managersoverleg. Vanuit de tafel wordt de samenwerking in het dossier Internationale Medewerkers wel in Greenports Nederland verband voortgezet."

Thematafel Gezonde Mensen

Binnen Greenports Nederland staat niet alleen duurzame tuinbouw centraal, maar ook de impact die deze sector kan hebben op een gezondere samenleving.

In 2024 zijn diverse initiatieven gestart en verder uitgebouwd om gezonde voeding en een groene leefomgeving te bevorderen. Stip op de horizon: consumenten eten in 2030 voldoende groenten en fruit en voldoen minimaal aan de aanbeveling uit de Schijf van Vijf voor deze producten.

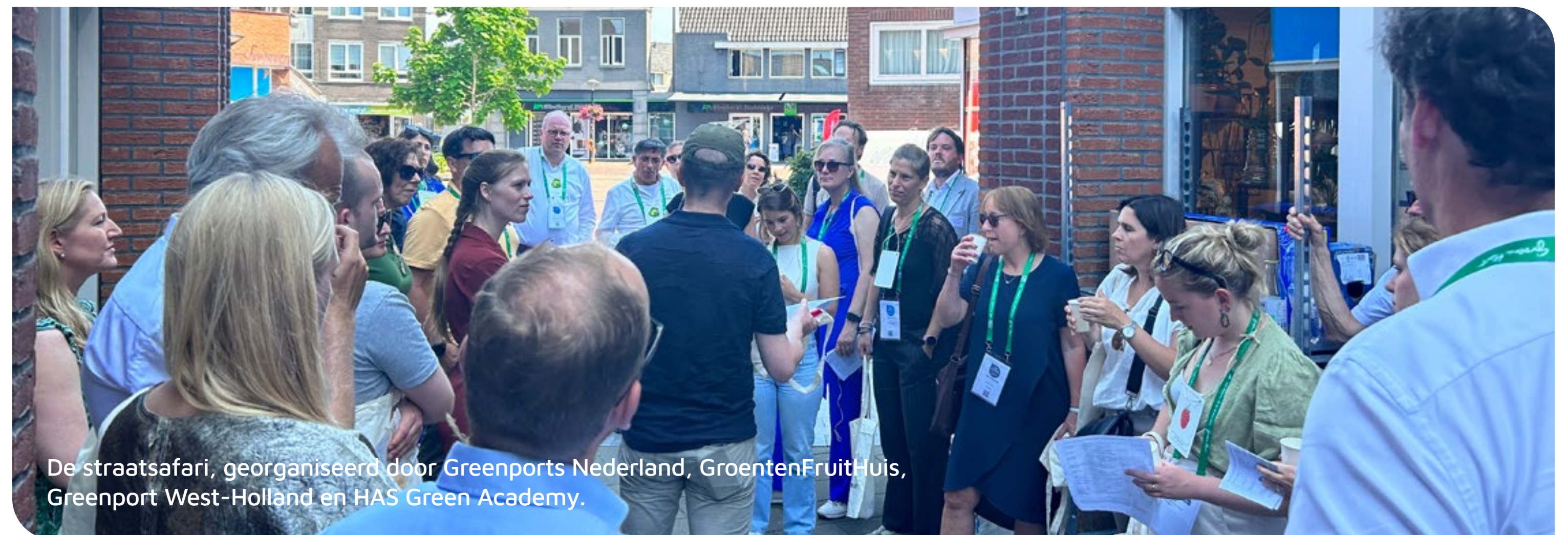
Vergroening en Voedselbewustzijn op de agenda

Tijdens het VNG-congres eind juni in Boskoop bracht Greenports Nederland samen met netwerkpartners het thema 'gezonde voeding en groene leefomgeving' onder de aandacht. Greenport Boskoop inspireerde bezoekers met mogelijkheden om steden en dorpen te vergroenen. Een succesvol initiatief was de straatsafari, georganiseerd door Greenports Nederland, GroentenFruitHuis, Greenport West-Holland en HAS Green Academy. Deze safari nam burgemeesters en wethouders mee door winkelstraten om bewustwording te creëren over het vaak ongezonde voedsel-aanbod. Ook werd besproken hoe gemeenten dit kunnen beïnvloeden via hun beleid. De aanpak sloeg goed aan.

Roadmap Voeding, Gezondheid en Leefomgeving

De roadmap Voeding, Gezondheid en Leefomgeving groeit en ontwikkelt zich verder. Een steeds breder netwerk van organisaties sluit zich aan, waarbij de topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen (T&U) een trekkersrol vervult. Actieve deelname van regionale Greenports en brancheorganisaties blijft een belangrijk aandachtspunt om de impact te vergroten.

Stip op de horizon: "Consumenten eten in 2030 voldoende groenten en fruit en voldoen minimaal aan de aanbeveling uit de Schijf van Vijf voor deze producten."

De straatsafari, georganiseerd door Greenports Nederland, GroentenFruitHuis, Greenport West-Holland en HAS Green Academy.

Gezonde Nieuwe Lunch: Werken aan onze lunchcultuur

In samenwerking met GroentenFruitHuis, Greenport West-Holland en Rabobank is in het najaar het initiatief Gezonde Nieuwe Lunch gestart. Het doel is werkgevers en werknemers te stimuleren om toe te werken naar een nieuwe gezonde lunch cultuur op de werkvloer. Deze nieuwe lunchcultuur richt zich op drie pijlers:

1. **Groenterijk** – meer groenten en gezonde voeding in de dagelijkse lunch.
2. **Relaxt** – tijd en ruimte om bewust te genieten van de maaltijd.
3. **Sociaal** – samen lunchen als vast onderdeel van het werkritme.

Met dit initiatief willen de samenwerkende partijen organisaties helpen om een nog betere werkgever te worden en medewerkers te ondersteunen bij een gezonde levensstijl.

Plantaardige voeding in de zorg

Eind november vond bij Koppert Cress een bijeenkomst plaats van de initiatiefgroep Eat This. Tijdens deze bijeenkomst ondertekende Greenports Nederland het manifest van Caring Doctors, dat oproept tot een grotere rol voor plantaardige voeding in ziekenhuizen. Dit initiatief sluit aan bij de bredere ambitie om gezonde voeding op meer plekken toegankelijk te maken en de positieve effecten van groenten en fruit op de gezondheid te benadrukken.

Vooruitblik 2025: Gezonde Voeding

In 2025 blijft Greenports Nederland zich inzetten voor gezonde voeding en een groene leefomgeving. Daartoe zal de tafel komend jaar een position paper opstellen om tot afspraken met overheden en betrokken organisaties op dit thema te komen.

Thematafel Gezonde Planten

Onze ambitie vanuit Greenports Nederland is om bij te dragen aan een duurzame productie van voedsel en siergewassen. Dit bereiken we door te investeren in gezonde, weerbare planten binnen een weerbaar teeltsysteem.

Door innovatie, samenwerking en kennisdeling werken we toe naar een toekomstbestendige, verantwoorde teelt. In 2024 zijn diverse initiatieven opgezet in dit kader en verder uitgebouwd.

Plantweerbaarheid; expertbijeenkomsten

In 2024 zijn we gestart met 2 bijeenkomsten om de samenwerking tussen de sectoren en de verschillende overheden en onderzoeksinstanties te verbeteren. Zo zijn de onderwerpen "doelsturing" en "onderzoek & kennisdoorstroming" en "communicatie" besproken. De nieuwe cross-sectorale verbindingen brengen extra impulsen en de bijeenkomsten worden in 2025 voortgezet.

Expertmeetings Water

De tuinbouwsector staat voor verschillende uitdagingen met betrekking tot het thema waterkwaliteit en watermanagement. We hebben te maken met een veranderend klimaat en groeiende schaarste van zoet water. Dit maakt de beschikbaarheid van goed gietwater minder vanzelfsprekend. En we willen en moeten steeds duurzamer produceren. Waterkwaliteit staat daarbij hoog op de agenda.

Greenports Nederland heeft de afgelopen periode diverse expertmeetings rondom Waterkwaliteit georganiseerd. Via deze meetings verbindt Greenports Nederland het netwerk en relevante organisaties op dit steeds actuelere thema. De doelen uit de Kader Richtlijn Water 2027 komen dichterbij en voor de tuinbouw liggen er nog stevige uitdagingen.

Tijdens de expertmeetings Water lag onder andere de focus op het stimuleren van gedragsveranderingen en de stoffenbalans-aanpak van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W). Dit zijn cruciale elementen voor een duurzamer watergebruik in de glastuinbouw.

De kwaliteit van het oppervlaktewater in (glas)tuinbouwgebieden is in de afgelopen 10 jaar verbeterd, maar om de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water te behalen zijn er **nieuwe innovaties** nodig. We willen een emissievrije glastuinbouw realiseren, om te komen tot schoon en ecologisch gezond oppervlaktewater en grondwater. Ook Nederland als EU lidstaat moet deze doelstelling uiterlijk in 2027 realiseren.

Daarom is op initiatief van de expertgroep twee innovatie-oproepen breed uitgezet binnen het netwerk:

- Eén voor lekdetectie in gesloten teeltsystemen.
- Eén voor effectieve samenwerkingsmethoden rond watervraagstukken.

Om deze initiatieven te ondersteunen, hebben het Platform Duurzame Glastuinbouw en het ministerie van I&W extra middelen beschikbaar gesteld. Eind 2024 heeft een vakkundige jury de inzendingen beoordeeld waarop begin 2025 [de winnaars](#) bekend zijn gemaakt.

Systeemoplossingen voor vollegrondsgroenten

Via Seed Money (TKI T&U) zijn aanvullende middelen vrijgemaakt om een systeemoplossing te ontwikkelen voor vruchtwisseling en bodemkwaliteit in de vollegrondsgroenteteelt. Tijdens de goedbezochte eindbijeenkomst werd duidelijk dat de sector onder druk staat vanwege de nitraatrichtlijn en het beschikbare middelenpakket.

Om bedrijven te ondersteunen wordt een routekaart ontwikkeld waarmee ondernemers de uitdagingen kunnen aanpakken. Daarnaast zet de sector in op betere organisatie, nieuwe initiatieven en een versterkte lobby om knelpunten op te lossen.

Horticulture Tomorrow: 100% Groen geteeld Sierteelt

De werkgroep Gezonde Planten is gestart met de Horticulture Tomorrow-aanpak. Dit initiatief onderzoekt hoe de markt en consumenten voorbereid kunnen worden op veranderende

visuele kenmerken van sierteelt- producten in 2030. Dit traject leidt tot een roadmap voor de sierteelt sector met concrete voorstellen op de volgende deelgebieden: onderscheidend vermogen, communicatie en kwaliteit specificaties. Begin 2025 zal de werkgroep met concrete adviezen voor het sierteeltcluster komen.

[Lees hier de rapportage](#) (opgeleverd in februari 2025).

Milieu-Indicator Gewasbescherming (MIG)

Greenports Nederland is gevraagd om de administratieve projectleiding op zich te nemen rond de Milieu-Indicator Gewasbescherming (MIG). De subsidieaanvraag bij het ministerie van LNVN werd eind 2023 ingediend en inmiddels toegekend. Het projectteam is geformeerd en gestart. Doel is dat er begin 2026 een werkbaar tool voor telers beschikbaar is, waarmee zij de milieueffecten van gewasbescherming beter kunnen monitoren en verminderen.

Weerbare Planten & Teeltsystemen: Kennisdeling versterken

In 2024 zijn er twee expertmeetings georganiseerd rondom weerbare planten en teeltsystemen. Hieruit blijkt dat de doelen van het Uitvoeringsprogramma Gewasbescherming (UP) van LNVN onder druk staan. De doorstroming van kennis tussen brancheorganisaties, private partijen, overheden en kennisinstellingen verloopt nog niet optimaal.

Er is veel onderzoek en innovatie, maar de toepassing blijft achter. Daarom lag tijdens de tweede meeting in december de nadruk op:

- Samenhang en regie op onderzoek
- Combineren van de IPM-aanpak (Integrated Pest Management) met doelsturing

Vooruitblik 2025

Voor 2025 is een nieuw jaarplan opgesteld met drie belangrijke speerpunten:

1. **Innovatie en onderzoek verbeteren** – Betere afstemming met het tuinbouwcluster.
2. **Verlagen van de milieu-impact** – Focus op weerbaar telen en waterbeheer.
3. **Systeemveranderingen verkennen** – Gericht op het vergroten van de plantweerbaarheid.

Door een integrale aanpak en samenwerking binnen de sector zetten we belangrijke stappen richting een toekomstbestendige, duurzame en innovatieve tuinbouw.

Thematafel Internationalisering

De Nederlandse tuinbouwsector staat internationaal bekend om haar innovatieve aanpak en sterke samenwerkingsverbanden. Dit jaar hebben we onze internationale strategie verder versterkt door gerichte samenwerkingen en kennisdeling.

Nieuwe inzichten in Controlled Environment Agriculture (CEA)

Een belangrijke ontwikkeling was de data-analyse van klimaatzones en bevolkingscentra voor Controlled Environment Agriculture (CEA), uitgevoerd door WEcR. Hieruit zijn de meest kansrijke landen voor hightech en midtech CEA in beeld gebracht, wat waardevolle inzichten biedt voor toekomstige internationale samenwerking.

Samenwerking met Marokko in ontwikkeling

In bestuurlijk overleg zijn de mogelijkheden voor samenwerking met de Marokkaanse tuinbouwsector besproken. Marokko toont veel interesse in de triple helix-aanpak zoals Greenports die hanteert. In samenwerking met het TKI-bureau wordt een plan uitgewerkt om deze samenwerking verder vorm te geven.

"De EU werkt aan een nieuwe voedselstrategie, 'Vision for Agriculture and Food', die begin 2025 wordt verwacht."

Invloed op Europees tuinbouwbeleid

Een belangrijke mijlpaal was de bekrachtiging van het ETP-lidmaatschap. Via ETP en haar werkgroepen kunnen we samen met onderzoeksinstituten, de (veredelings)industrie en CopaCogeca invloed uitoefenen op het Europese beleid voor plantaardige productiesystemen en innovaties. Zo levert Plantum input voor het Europese veredelingsbeleid, terwijl we ons tegelijkertijd voorbereiden op de presentatie van een nieuwe Strategic Research and Innovation Agenda (SRIA) binnen ETP. Via lobby en wetenschappelijk onderbouwingen zal ETP haar invloed aanwenden om de Europese agenda goed te laten aansluiten bij de oplossingen die de tuinbouw kan leveren.

Kennisdeling in Polen

Ook in Polen hebben we onze kennis gedeeld. Tijdens een Pools glastuinbouwcongres hebben we de Nederlandse samenwerkingsstructuur en de Greenport-aanpak toegelicht. In Polen zijn duurzaamheidsthema's actueel, maar de samenwerking binnen de sector is nog beperkt. Hier liggen kansen om gezamenlijk op te trekken.

Vorbereiding op nieuwe EU-voedselstrategie

De EU werkt aan een nieuwe voedselstrategie, 'Vision for Agriculture and Food', die begin 2025 wordt verwacht. Om hierin een actieve rol te spelen, zullen we ons 10-puntenplan met oplossingen actualiseren en in samenwerking met de sectoren en Greenports verder uitwerken.

Zo blijven we als Greenports Nederland niet alleen nationaal, maar ook internationaal bijdragen aan een sterke, duurzame en toekomstgerichte tuinbouwsector.

Positionering tuinbouwcluster

De campagne Groene Kracht Vooruit, gelanceerd in april 2024, richt zich op het vergroten van het draagvlak voor de tuinbouwsector bij politiek, beleidsmakers en NGO's. Deze campagne heeft als doel het debat proactief te beïnvloeden en een stevige basis te leggen voor een positieve beeldvorming van de sector.

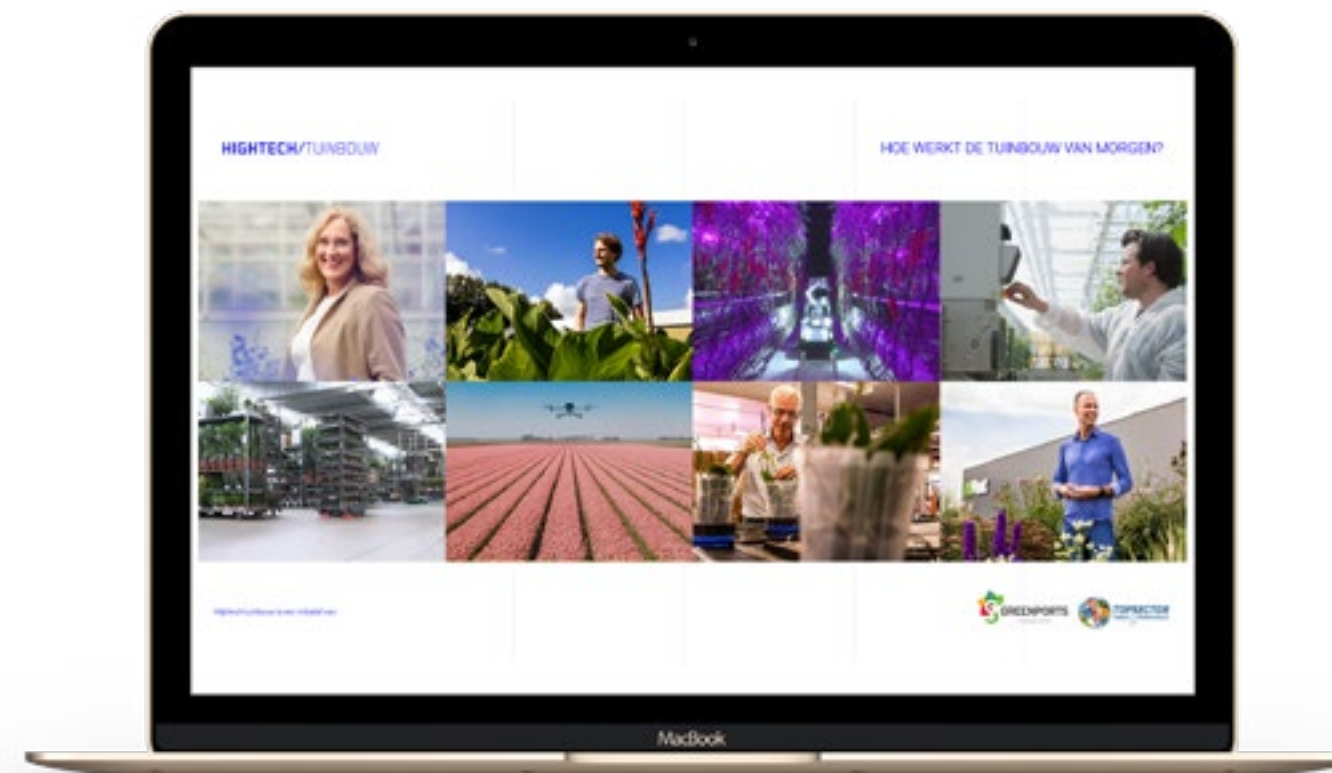
De campagne wordt gedragen door een breed consortium van partijen, waaronder Bloemenbureau Holland, Glastuinbouw Nederland, Greenports Nederland, Royal FloraHolland, FVO, GroentenFruitHuis en de Versnellersgroep Sierteelt. De structuur is eind 2023 ingericht met een stuurgroep, werkgroep en communicatiegroep, wat zorgt voor een strategische en effectieve uitvoering.

De resultaten tonen een sterk bereik onder de doelgroep. De content van de campagne op LinkedIn en X wordt goed bekeken, vooral wanneer de focus ligt op innovatie en vooruitgang. Het draagt bij aan de bewustwording en positionering van de sector (bron: Meute).

In december worden extra clips verspreid over het thema arbeid. Daarnaast is, ter voorbereiding op het jaarplan 2025, overleg gevoerd met lobbyisten van de deelnemende partijen. Hun agenda's en thema's vormen een belangrijke leidraad voor de verdere ontwikkeling van de campagne in 2025.

Hightech Tuinbouw

Tijdens het Nationaal Tuinbouwcongres 2024 is het digitale inspiratieboek [Hightech Tuinbouw](#) overhandigd aan minister Femke Wiersma (LNV). Dit continu vernieuwende platform toont onze positie als hightech tuinbouw in relatie tot het arbeidsproces. Aan de hand van inspirerende voorbeelden van automatisering en robotisering binnen de sector zie je een actueel overzicht van innovaties in de tuinbouw.

De campagne Groene Kracht Vooruit

Minister Femke Wiersma (LNV)

Nawoord

Turbulentie is troef. Oude zekerheden en principes, normen en waarden wankelen onder de nieuwe politiek druk, nationaal en internationaal. In zo'n wereld vol verandering is het juist belangrijk om te blijven geloven in waar we wél voor staan.

Binnen het Nederlandse tuinbouwcluster is die overtuiging oprecht: we bieden oplossingen en geloven sterk in het uitdragen van die boodschap. De producten die we maken doen ertoe. Maar onze impact reikt verder. Ook de diensten en de bijvangst van het tuinbouwcomplex in Nederland zorgt voor oplossingen bij energie-congestie, klimaatadaptatie vraagstukken en voor een mooi landschap. Het netwerk beseft dat we dit positieve verhaal via verbinding met de samenleving verder moeten laden en uitdragen. Daarbij hoort ook dat we niet weglopen voor lastige thema's - zoals arbeidsmigratie en plantgezondheid - maar deze actief adresseren.

Onze kracht zit in samenwerking. Al decennialang vormen transparante ketens en onderling vertrouwen de basis van ons succes. En het is goed om te zien dat ons netwerk aan kracht toeneemt en dat de vooruitstrevende ondernemers verbonden zijn in het netwerk om duurzaamheid en economische meerwaarde in elkaar te vouwen. Zodat wij samen gericht werken aan het creëren van de juiste randvoorwaarden om als cluster succesvol te blijven.

Iedereen bedankt voor het enerverende jaar. Een speciaal woord van dank aan het Dagelijks Bestuur, dat op de achtergrond zorgt voor een goede sturing en de 4 tuinbouwprovincies voor hun robuuste ondersteuning.

RUTGER LOMMERSE

Secretaris Greenports Nederland

Samenwerken is groeien

Greenports Nederland is de netwerkorganisatie voor het Nederlandse tuinbouwcluster.
Haar activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Limburg en Gelderland.

provincie limburg

